

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Martinou Kotouček Mikoláškovou ve věci

žalobce: **S. Š.**, narozený X
bytem X
zastoupený opatrovníci H. D.
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 9. 2024, č. j. XA,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 26. 9. 2024, č. j. XA, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou k poštovní přepravě dne 19. 11. 2024 domáhá zrušení rozhodnutí žalované označeného shora (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 3. 6. 2024, č. j. XB (dále jen

Shodu s prvopisem potvrzuje: X

„prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná žalobci podle § 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) zamítla žádost o invalidní důchod, neboť nezískal v rozhodném období potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod.

2. Žalobce má za to, že bylo nesprávně stanoveno datum vzniku invalidity. Žalobce je přesvědčen o tom, že jeho onemocnění (nediferencovaná schizofrenie) je vrozené, jde tedy o tzv. *invaliditu z dětství*. Tento závěr je uveden ve znaleckém posudku MUDr. P. N., Ph.D. ze dne 3. 1. 2018. Konkrétně žalobce citoval pasáž, ve které znalec uvedl, že *„bylo zjištěno, že posuzovaný trpí vrozenou a stálou poruchou intelektu (lehká až středně těžká mentální retardace) kombinovanou s duševní chorobou, a to nediferencovanou schizofrenií, přičemž vrozená porucha intelektu je medicínsky neovlivnitelná, u schizofrenie lze léčit některé její projevy, sama porucha je však neléčitelná.“* Závěry tohoto posudku přitom sloužily jako základní podklad pro kompletní omezení svéprávnosti žalobce. Žalovaná tyto závěry neprověřila řádně, ignorovala veškeré lékařské zprávy, ve kterých se jasně konstatuje, že jde o zdravotní postižení žalobce, které je vrozené, proto stanovení vzniku invalidity na den 12. 2. 2014 je žalovanou pouze účelovým konstruktem. Žalovaná věděla, že žalobce nemůže s ohledem na své zdravotní postižení splňovat počet odpracovaných let tak, aby mu mohl být invalidní důchod přiznán. Žalobce měl přitom mnohokrát snahu nastoupit do zaměstnání, a to jak před datem konstatování invalidity, tak i po něm, přesto však v každém zaměstnání vydržel kvůli svému postižení velmi omezenou dobu v řádu dnů, maximálně týdnů. Následně musel zaměstnání opustit a pokračovat v intenzivní léčbě. Tento vývoj trvá u žalobce dosud.
3. Žalobce rozporoval nezávislost posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“), nepovažuje ji za nezávislou ve vztahu k žalované. Jakékoliv závěry posudků ze strany spojené s orgánem, který o datu stanovení invalidity a následně o přiznání důchodu rozhoduje, žalobce *a priori* odmítá. Má za to, že nejsou vůči jeho osobě nezávislé.
4. Žalovaná s ohledem na námitky žalobce navrhla provést důkaz posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) ve smyslu § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „organizační zákon“).
5. V průběhu jednání, jež byl soud povinen nařídít, neboť ve věci prováděl nad rámec správního spisu dokazování posudkem posudkové komise MPSV v Praze, setrvali účastníci na svých procesních stanoviscích. Opatrovnice žalobce zdůraznila velmi špatný zdravotní stav žalobce a finanční tíseň, která je spojená s tím, že mu nebyl přiznán invalidní důchod. Odvolávala se na to, že z lékařských zpráv vyplývá, že je onemocnění žalobce vrozené. K výslovnému dotazu soudu uvedla, že důkazní návrhy nemá.
6. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 5. 2. 2024 podal žalobce žádost o invalidní důchod.
7. V posudku o invaliditě ze dne 25. 4. 2024, č. j. LPS/2024/423-BE_CSSZ, vypracovaném Institutem pro posuzování zdravotního stavu (dále jen „IPZS“) dospěla posudková lékařka k závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je nediferencovaná schizofrenie s deteriorací kognitivních funkcí komplikovaná primární lehkou mentální retardací s rozvojem do středně těžké mentální retardace, tedy zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 3d přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní

Shodu s prvopisem potvrzuje: X

schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 60 % (na horní hranici z rozpětí 50 – 60 %) s tím, že procentní míra poklesu pracovní schopnosti byla pro středně těžkou mentální retardaci navýšena ve smyslu § 3 a 4 vyhlášky ještě o 10 %. Celkový pokles pracovní schopnosti činí 70 %. Invaliditu stanovila posudková lékařka dnem stanovení diagnózy 12. 2. 2014.

8. Žalovaná prvostupňovým rozhodnutím ze dne 3. 6. 2024 zamítla žádost žalobce s tím, že podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění nesplňuje podmínky pro nárok na invalidní důchod, protože splnil dobu pojištění pouze v délce 1 roku a 161 dní, což není dostatečná doba pro vznik nároku na výplatu invalidního důchodu.
9. Žalobce prvostupňové rozhodnutí napadl námitkami, ve kterých rozporoval stanovení data invalidity. Namítal, že se u něho jedná o vrozené onemocnění.
10. Posudková lékařka IPZS zpracovala v námitkovém řízení posudek ze dne 10. 9. 2024, a to na základě lékařských zpráv jako posudková lékařka IPZS v prvostupňovém řízení; v námitkovém řízení nebyly doloženy lékařské zprávy, které by nebyly dostupné již dříve. Uzavřela shodně jako posudková lékařka v prvostupňovém řízení, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti žalobce je nediferencovaná schizofrenie s postprocesuálním defektem osobnosti, tedy zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 3d přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 60 % (z rozpětí 50 – 60 %). Míra poklesu pracovní schopnosti byla shodně s prvostupňovým posudkem navýšena ve smyslu § 3 vyhlášky o 10 % pro kognitivní deficit. Datum vzniku invalidity stanovila posudková lékařka v námitkovém řízení shodně s prvoinstančním posouzením od 12. 2. 2024, a to s trvalou platností. Podle posudkové lékařky se nejedná o invaliditu z mládí. Posudková lékařka dále uvedla, že před datem 12. 2. 2014 nebyly shledány přesvědčivé známky psychického postižení charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které by mohlo být podkladem vzniku invalidity. Mentální retardace (ani lehkého stupně) ve zdravotní dokumentaci před rokem 2014 uvedena nebyla, premorbidní intelekt byl dle psychologa na úrovni výrazného podprůměru. Až mentální postižení středně těžkého stupně podmiňuje invaliditu III. stupně a tedy invaliditu z mládí. K rozvoji psychotického onemocnění schizofrenního okruhu došlo v období let 2013-2014, kdy byly okolím zaznamenány první projevy, následně vlivem schizofrenního onemocnění byla psychologem konstatována deteriorace kognitivních funkcí do úrovně závažného defektu.
11. Na základě tohoto posudku žalovaná napadeným rozhodnutím, které bylo žalobci doručeno dne 9. 10. 2024, námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. V odůvodnění odcitovala posudkové závěry s tím, že je žalobce sice podle posudku posudkového lékaře invalidní ve třetím stupni invalidity (od 12. 2. 2014), avšak nezískal potřebnou dobu pojištění.
12. Součástí správního spisu je osobní list důchodového pojištění žalobce, ve kterém jsou uvedeny doby pojištění od 1. 8. 2003 do 30. 10. 2017. Celková doba pojištění je vyčíslena na 1 305 dnů (3 roky a 210 dnů), po snížení náhradní doby pojištění na 80 % činí pojištění 1 228 dnů (3 roky a 133 dnů) a doba pojištění bez náhradní doby činí 917 dnů (2 roky a 187 dnů).
13. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., přezkoumal napadené rozhodnutí v žalobou vymezeném rozsahu.

Shodu s prvopisem potvrzuje: X

14. Nejprve se soud zabýval námitkou žalobce, který zpochybňoval nezávislost posudkové komise. Tato námitka prakticky mířila k tzv. systémové podjatosti. Soulad právní úpravy, která upravuje činnost posudkové komise, s ústavním pořádkem potvrdil opakovaně Ústavní soud (viz například nálezy ze dne 1. 11. 1995, sp. zn. II ÚS 92/95, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR svazek 4 pod č. 72). Soud proto toliko odkazuje na závěry Ústavního soudu a konstatuje, že námitka odpovídající svým obsahem námitce systémové podjatosti posudkových lékařů není důvodná [k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále „NSS“) ze dne 29. 8. 2018, č. j. 10 Ads 121/2017-44].
15. Soud s ohledem na argumentaci žalobce provedl důkaz posudkem posudkové komise MPSV v Praze ze dne 29. 10. 2025. Žalobce nebyl jednání posudkové komise přítomen, zúčastnila se ho opatrovnice žalobce. Posudková komise po rozboru všech posudkově významných lékařských zpráv shrnula, že od 1. 2. 2000 do 31. 12. 2009 se u žalobce jednalo o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož hlavní příčinou byla lehká mentální retardace spojená s poruchou vývoje osobnosti, tedy zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 6a přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění (dále jen „vyhláška č. 284/1995 Sb.“), pro které se stanovila míra poklesu pracovní schopnosti 35 % (z rozpětí 15-40 %). Od 1. 1. 2010 do 11. 2. 2014 se u žalobce jednalo o tutéž příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, tj. lehkou mentální retardaci, tedy zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 8b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které shodně stanovila míru poklesu pracovní schopnosti 35 % (z rozpětí 30–45 %), jelikož nebylo hodnoceno horní ani dolní hranicí procentního rozmezí, neměnila se již míra poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 a 4 vyhlášky o posuzování invalidity. K datu vydání napadeného rozhodnutí se pak jednalo o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobce, jehož rozhodující příčinou je nediferencovaná schizofrenie s postpsychotickým defektem osobnosti, narušením poznávacích funkcí v terénu premorbidně snížených rozumových schopností a narušeného vývoje osobnosti v komplikovaném výchovném a sociálním prostředí v dětství a dospívání, tedy zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 3d vyhlášky o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 60 % (z rozpětí 50 %–60 %). Vzhledem k dalšímu postižení zdravotního stavu žalobce, resp. přítomnosti lehké mentální retardace a poruchy osobnosti byla podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity navýšena tato hodnota ještě o 10 %. Celkový pokles pracovní schopnosti žalobce tak činil 70 %. Datum vzniku invalidity určila posudková komise k 12. 2. 2014 psychiatrickou zprávou. K datu vydání napadeného rozhodnutí šlo o invaliditu třetího stupně. Žalobce nebyl schopen pracovat ani za zcela mimořádných podmínek. K datu vydání napadeného rozhodnutí byla prokázána porucha psychických funkcí trvalá, zlepšení se nepředpokládá, proto byla stanovena neomezená doba platnosti posudku. Ze spisové dokumentace nelze prokázat přítomnost duševní poruchy, která by vedla k invaliditě z mládí.
16. K období od 1. 2. 2000 do 11. 2. 2014 posudková komise poukázala na to, že do roku 2000 sice nebyla lehká mentální retardace ani narušení osobnosti dokladované odborným nálezem, v případě těchto duševních poruch lze ale s ohledem na charakter postižení i při velmi chudé anamnéze dovodit, že byly přítomny již v 15 letech věku žalobce a nepříznivě ovlivňovaly schopnost jeho pracovního začlenění. Posudková komise poukázala na to, že mentální retardace, neboli mentální postižení je trvalé neléčitelné snížení inteligence v důsledku organického poškození mozku vzniklé v období před narozením, během

porodu, případně po porodu do 2 let věku dítěte. Porucha osobnosti představuje soubor trvalých povahových odchylek, které ovlivňují chování, prožívání a uvažování. V případě poruchy vývoje osobnosti jde o dlouhodobý stav s odlišnostmi již v dětství, které přetrvávají po celý život. Na vývoji se podílí jak dědičné vlivy, tak i vlivy prostředí (výchova, školní prostředí, kamarádi, apod.). Osobnost nelze změnit, dlouhodobou léčbou lze korigovat míru projevů. Pouze dosažené základní vzdělání, trestná činnost, neschopnost udržet si delší dobu zaměstnání a skutečnosti zjištěné na základě psychologických vyšetření svědčí pro mentální retardaci spojenou již v dospívání s narušenou osobností. Posudková komise se tak přiklonila k závěru soudního znalce, že se u žalobce jednalo o lehkou mentální retardaci.

17. K období od 1. 1. 2010 do 11. 2. 2014 posudková komise uvedla, že bylo hodnoceno podle položky mentální retardace, mentální postižení lehkého stupně. Schopnost přizpůsobení byla u žalobce od mládí snižovaná, chování narušené. Duševní porucha se negativně projevovala v oblasti poznávání, emotivitě, afektivitě, zvládání interpersonálních situací a v oblasti vztahů. Rozpoznávací schopnosti žalobce byly snižované, výkon některých denních aktivit byl omezen. Při hodnocení přihlédla k souběhu mentální retardace s narušením osobnosti, proto byl zvolen procentní pokles odpovídající invaliditě dle předpisů platných v době od 1. 2. 2000 do 31. 12. 2009 částečné invaliditě a od 1. 1. 2010 do 11. 2. 2014 invaliditě I. stupně. Duševní poruchu bylo možné v tomto období hodnotit i jako závažnou poruchu osobnosti spojenou s podstatným narušením pracovního a společenského fungování, závažným maladaptivním chováním, s odchylkami v oblasti poznávání, emotivity, zvládání interpersonálních situací a vztahů, významně zhoršenou sociální a pracovní přizpůsobivostí, takže stav by odpovídal částečné invaliditě a po změně právních předpisů od 1. 1. 2010 invaliditě I. stupně. Žalobce byl pro toto období schopen vykonávat výdělečnou činnost jen s podstatně menšími nároky na psychické schopnosti, v podstatně menším rozsahu a intenzitě. Nebyl schopen vykonávat práce s duševními nároky, se stresovými momenty ani jednoduché dělnické práce s tlakem na výkon, respektive s plněním standardní normy. Schopen výkonu jednoduchých nekvalifikovaných manuálních prací se zohledněním osobního tempa, sníženého intelektu, nesamostatnosti, nejlépe pod dohledem.
18. K období vztahujícímu se již k datu vydání napadeného rozhodnutí pak posudková komise posoudila stav žalobce shodně s žalovanou, resp. posudkovými lékaři IPZS a za posudkově nejvýznamnější těžké funkční postižení považovala schizofrenii. Psychologické vyšetření i psychiatrické zprávy dokládají v tomto období přítomnost závažné reziduální negativní symptomatiky a postpsychotického defektu osobnosti, takže stav vedl k podstatnému narušení některých denních aktivit. Pro hloubku poruchy byla zvolena horní hranice procentního rozmezí. Psychotické onemocnění, tj. nediferencovanou schizofrenii s postpsychotickým defektem osobnosti nelze považovat za vrozený stav. S největší pravděpodobností se počala rozvíjet již v mládí, postpsychotický defekt osobnosti se vyvíjel plíživě řadu let, tedy dlouhodobě. Posudková komise upozornila na to, že je jisté, že schizofrenie nezačala vyšetřením psychiatra dne 12. 2. 2014, žalobce ale neměl na své onemocnění náhled, proto psychiatra nevyhledal, léčen nebyl, takže z dokumentace před 12. 2. 2014 nelze spolehlivě a jednoznačně zjistit, kdy přesně se objevily první příznaky schizofrenního onemocnění ani zhodnotit rozsah funkční poruchy způsobené schizofrenním onemocněním a tím dopad této duševní poruchy na jeho pracovní schopnost od prvních projevů do 12. 2. 2014, proto nelze stanovit datum vzniku invalidity třetího stupně dříve než k 12. 2. 2014.

Shodu s prvopisem potvrzuje: X

19. Podle § 43 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění ve znění účinném do 27. 2. 2000 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění 2000“) má pojištěnec nárok na částečný invalidní důchod, jestliže se stal částečně invalidním a) a získal potřebnou dobu pojištění, nebo b) následkem pracovního úrazu.
20. Podle § 44 zákona o důchodovém pojištění 2000 je pojištěnec částečně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %. Ustanovení § 39 odst. 2 platí zde obdobně. Způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanoví prováděcí předpis. (odst. 1). Potřebná doba pojištění pro nárok na částečný invalidní důchod se posuzuje podle § 40. Podmínka potřebné doby pojištění se považuje za splněnou, pokud bezprostředně před vznikem částečné invalidity byl pobírán plný invalidní důchod přiznaný podle § 42 odst. 1, popřípadě podle obdobných ustanovení předpisů platných před 1. lednem 1996.
21. Podle § 40 zákona o důchodovém pojištění 2000 potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku a) do 20 let méně než 1 rok, b) od 20 do 22 let jeden rok, c) od 22 let do 24 let dva roky, d) od 24 let do 26 let tři roky, e) od 26 let do 28 let čtyři roky a d) nad 28 let pět roků. (odst. 1). Potřebná doba pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem plné invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem plné invalidity. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku plné invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky. (odst. 2) Pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod se za dobu pojištění považuje též doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. m) a n) a dále doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice před dosažením 18 let věku, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky. (odst. 3)
22. Námitky uplatněné žalobcem spočívaly zejména ve zpochybnění závěrů lékařů posudkové služby (zejména ohledně stanovení vzniku data invalidity). Nárok na invalidní důchod je podmíněn zdravotním stavem pojištěnce a rozhodnutí je závislé na odborném lékařském posouzení. Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti je otázkou odbornou, soud si tedy o ní nemůže učinit úsudek sám a zdravotní stav samostatně nepřezkoumává. Podle § 4 odst. 2 organizačního zákona zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzují posudkové komise jako orgány Ministerstva práce a sociálních věcí. Tento posudek soud hodnotí podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s. Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003-54, č. 511/2005 Sb. NSS, a ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013-20).
23. Pokud jde o zdravotní stav žalobce, soud má za to, že byl přesvědčivě prokázán a dostatečně vyhodnocen v návaznosti na shromážděné lékařské nálezy. Posudková komise podala posudek v řádném složení, stanoveném § 16b organizačního zákona, neboť v komisi vedle

posudkové lékařky byla další odborná lékařka, a to z oboru psychiatrie. Posudek byl vypracován s náležitostími uvedenými v § 7 vyhlášky o posuzování invalidity na základě zdravotní dokumentace žalobkyně. Posudková komise se od posudkových lékařů IPZS odlišila zejména v posouzení zdravotního stavu žalobce v období od 1. 2. 2000 do 11. 2. 2014. Konstatovala částečnou invaliditu (od 1. 2. 2000 do 31. 12. 2009), resp. invaliditu prvního stupně (od 1. 1. 2010 do 11. 2. 2014). Ačkoli nebyly do roku 2000 lehká mentální retardace ani narušení osobnosti dokladované odborným nálezem, tak posudková komise poukázala na to, že v případě těchto duševních poruch lze s ohledem na charakter postižení i při velmi chudé anamnéze dovodit, že byly přítomny již v 15 letech věku žalobce a nepříznivě ovlivňovaly schopnost jeho pracovního začlenění. Posudková komise poukázala na to, že pouze dosažené základní vzdělání, trestná činnost, neschopnost udržet si delší dobu zaměstnání a skutečnosti zjištěné na základě psychologických vyšetření svědčí pro mentální retardaci spojenou již v dospívání s narušenou osobností. Posudková komise se tak přiklonila k závěru soudního znalce, že se u žalobce jedná o lehkou mentální retardaci. V kombinaci s poruchou osobnosti, která se u žalobce s ohledem na nepříznivé sociální prostředí vyvíjela negativně, pak dospěla k závěru, že bylo možné k 15 roku věku konstatovat invaliditu částečnou, resp. prvního stupně. Až právě v tomto věku bylo možné s ohledem na některé skutečnosti (neschopnost si udržet zaměstnání, toliko dokončené základní vzdělání, trestnou činnost) dovodit takovou míru negativních důsledků onemocnění žalobce, že šlo o invaliditu. Soud má přitom za to, že ze správního spisu nevyplývají skutečnosti, které by svědčily o tom, že se u žalobce jednalo o tzv. invaliditu z mládí, která zahrnuje toliko plnou invaliditu, resp. invaliditu třetího stupně. Soud má za to, že lékařské zprávy, které zohledňovala kromě lékařů IPZS též posudkové komise, vyplývá, že se u žalobce schizofrenie postupně vyvíjela. A byť je od 12. 2. 2014 právě s ohledem na toto zdravotní postižení u žalobce konstatována invalidita třetího stupně, tak z lékařských zpráv nevyplývá, že by bylo možné dovodit totožnou závažnost tohoto onemocnění již od dětství.

24. Soud konstatuje, že komise při vypracování posudku vycházela ze vši dostupné zdravotnické dokumentace, včetně znaleckého posudku MUDr. P. N., Ph.D. ze dne 3. 1. 2018. Komise hodnotila zdravotní stav žalobce komplexně a dospěla k závěru o existenci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu již k 1. 2. 2000, přičemž k tomuto datu určila za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce lehkou mentální retardaci spojenou s poruchou vývoje osobnosti, kterou za období od 1. 2. 2000 do 31. 12. 2009 podřadila pod kapitolu V, položku 6a přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. a stanovila pokles pracovní schopnosti 35 %. Za období od 1. 1. 2010 do 11. 2. 2014 podřadila výše uvedenou rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce pod kapitolu V, položku 8b přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity a stanovila míru poklesu pracovní schopnosti 35 %. K datu vydání napadeného rozhodnutí pak ve shodě s posudkovými lékaři IPZS určila od 12. 2. 2014 za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce nediferencovanou schizofrenii s postpsychotickým defektem osobnosti, narušením poznávacích funkcí v terénu premorbidně snížených rozumových schopností a narušeného vývoje osobnosti v komplikovaném výchovném a sociálním prostředí v dětství a dospívání, tedy zdravotní postižení, které hodnotila podle kapitoly V, položky 3d přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity a pro které stanovila míru poklesu pracovní schopnosti 60 % (z rozpětí 50–60%) a kterou s ohledem na další zdravotní postižení žalobce (lehkou mentální retardaci a poruchu osobnosti) navýšila podle § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování

Shodu s prvopisem potvrzuje: X

invalidity o dalších 10 %. Celkově tak od 12. 2. 2014 konstatovala pokles pracovní schopnosti žalobce 70 %, což odpovídá třetímu stupni invalidity. Posudková komise připustila, že schizofrenie nezačala vyšetřením psychiatra dne 12. 2. 2024, ovšem žalobce neměl náhled na své onemocnění, proto psychiatra nevyhledal, léčen nebyl, takže z dokumentace před 12. 2. 2014 nelze spolehlivě a jednoznačně zjistit, kdy přesně se objevily první příznaky schizofrenního onemocnění, ani zhodnotit rozsah funkční poruchy způsobené schizofrenním onemocněním a tím dopad této duševní poruchy na jeho pracovní schopnost od prvních projevů do 12. 2. 2014. Posudková komise zároveň uvedla, že psychotické onemocnění, nediferencovanou schizofrenii s postpsychotickým defektem osobnosti nelze považovat za vrozený stav. Dále konstatovala, že z dokumentace nelze prokázat přítomnost duševní poruchy, která by vedla k invaliditě z mládí. Posudková komise neočekává zlepšení zdravotního stavu žalobce, proto stanovila platnost posudku trvale.

25. Posudek dle soudu splňuje požadavky úplnosti, přesvědčivosti a správnosti. V posudku byl popsán zdravotní stav a podstatná zdravotní postižení, která jsou rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce, a jejich rozsah. Řádně odůvodněno bylo i zařazení zdravotního postižení podle vyhlášky č. 284/1995 Sb. i podle vyhlášky o posuzování invalidity. Účastníci závěry posudku, ať již jde o stanovení rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, míry poklesu pracovní schopnosti či data vzniku invalidity nikterak nezpochybnili.
26. Soud hodnotil úplnost a přesvědčivost posudku posudkové komise MPSV i ve vztahu k dalším podkladům, z nichž žalovaná vycházela. Po zvážení všech posudků zpracovaných ve věci posouzení pracovního potenciálu žalobce dospěl soud k závěru, že jako nejpresvědčivější, logický a vycházející z neúplnějších podkladů lze hodnotit právě posudek posudkové komise MPSV v Praze ze dne 29. 10. 2025. Zdravotní stav žalobce hodnotila komplexně a dospěla k závěru o existenci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, přičemž odlišně od posudkových lékařů IPZS zhodnotila vznik invalidity – zohlednila přítomnost lehké mentální retardace v kombinaci s poruchou osobnosti, která se vyvíjí i s ohledem na výchovu, školní prostředí či působení kamarádů. Byť se u mentální retardace jedná o vrozené onemocnění, tak až s ohledem na potíže žalobce, které se u něho vyskytovaly v mládí (trestná činnost, pouze dosažené základní vzdělání, neschopnosti si udržet zaměstnání) konstatovala vznik invalidity k 15. roku života žalobce, s tím, že se nejednalo o invaliditu z mládí, neboť nebyla splněna kritéria pro plnou invaliditu, resp. invaliditu třetího stupně. Účastníci nevznesli proti posudku posudkové komise žádné výhrady a nenavrhli doplnění dokazování. Soud v této souvislosti připomíná, že řízení před správními soudy je ovládáno zásadou projednací, nikoliv vyšetřovací (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2010, č. j. 1 As 100/2009-129, či rozsudky téhož soudu ze dne 24. 10. 2013, č. j. 5 Afs 46/2013-28, a ze dne 5. 3. 2015, č. j. 7 As 279/2014-23), tzn., že skutkový stav je zjišťován v rozsahu účastníky tvrzeném a pomocí důkazů účastníky označených, přičemž platí, že každý z účastníků prokazuje ty skutečnosti, ze kterých vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky.
27. Soud vyšel ze závěrů posudkové komise a v návaznosti na ně uzavřel, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť vychází z nesprávně zjištěného skutkového stavu. Invalidita nastala u žalobce již k 1. 2. 2000. Jak vyplynulo z doplněného dokazování v řízení před soudem v podobě posudku posudkové komise MPSV, žalovaná v napadeném rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje: X

nesprávně vyhodnotila intenzitu dopadů příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce v období před 12. 2. 2014, tedy i nesprávně určila datum vzniku invalidity, což ve svém důsledku vedlo k posouzení žádosti žalobce o přiznání invalidního důchodu podle nepřiléhavých právních ustanovení. V projednávané věci má určení data vzniku invalidity podstatný vliv na možnost vzniku nároku žalobce na invalidní důchod, neboť žalovaná konstatovala, že pro nesplnění dob pojištění, žalobci nevznikl nárok na invalidní důchod. Žalovaná vycházela z toho, že ke vzniku invalidity žalobce došlo až k 12. 2. 2014. V tu dobu bylo žalobci 29 let a pro vznik nároku na invalidní důchod činila potřebná doba pojištění pět let. Kdežto posudková komise dospěla k závěru, že je žalobce invalidní již od 1. 2. 2000. K tomuto datu bylo žalobci 15 let. Podle § 44 ve spojení s § 40 zákona o důchodovém pojištění 2000 (tj. právní úpravy účinné ke dni konstatování invalidity žalobce) potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku do 20 let méně než 1 rok, podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky. Pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se za dobu pojištění považuje též doba účasti osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. m) a n) zákona o důchodovém pojištění 2000. Žalovaná se tak bude muset znovu zabývat splněním podmínek žalobce pro vznik nároku na invalidní důchod, a to s ohledem na dřívější konstatování vzniku invalidity.

28. S ohledem na argumentaci opatrovnice žalobce, která při ústním jednání u soudu zdůrazňovala špatný zdravotní stav žalobce soud uvádí, že i z napadeného rozhodnutí je zřejmé, že ani žalovaná nezpochybňuje, že je zdravotní stav žalobce skutečně závažný, nicméně pro vznik nároku na invalidní důchod stanovil zákonodárce dvě podmínky. První podmínkou je nepříznivý zdravotní stav, který má za následek pokles pracovní schopnosti alespoň o 35 % (v případě žalobce se přitom nyní jedná o nejvyšší stupeň invalidity), a dále potřebnou dobu pojištění. Právě nesplnění druhé podmínky – potřebné doby pojištění – je žalobci vytýkáno. Žalovaná přitom nemá možnost odhlédnout při posuzování žádosti žalobce od některé z těchto podmínek, tj. přiznat žalobci invalidní důchod přesto, že by třeba nebyla některá z podmínek splněna. Jednoduše řečeno, pokud žalovaná zjistí, že žalobce nedisponuje dostatečnou dobou pojištění, nemůže od této podmínky v řízení o invalidním důchodu svévolně odhlédnout a zohlednit toliko skutečně nepříznivý zdravotní stav žalobce. Ani soud by nemohl žalobci svévolně přiznat invalidní důchod, pokud by pro to nebyly splněny zákonné podmínky. **K případnému odstranění tvrdosti předpisů o sociálním zabezpečení může dojít v jiném řízení, než v řízení o žádosti o invalidní důchod. Podle § 106 odst. 1 organizačního zákona platí, že tvrdost předpisů o sociálním zabezpečení lze odstranit na základě písemné a odůvodněné žádosti občana, v jehož prospěch má být tvrdost odstraněna.**

Závěr a náklady řízení

29. Soud vyšel z odůvodněných závěrů posudkové komise a v návaznosti na ně uzavřel, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť vychází z nesprávně zjištěného skutkového stavu, a neobstojí proto ani jeho odůvodnění. Proto soud napadené rozhodnutí zrušil jako nezákonné (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je žalovaná vázána právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.) a současně je povinna mezi podklady svého rozhodnutí zařadit i posudek

Posudkové komise MPSV v Praze ze dne 29. 10. 2025, jakož i lékařské zprávy a znalecký posudek, o které se tento posudek opírá (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).

30. O náhradě nákladů řízení mezi účastníky rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce byl v řízení zcela úspěšný, a měl by proto právo na náhradu všech účelně vynaložených nákladů řízení. Opatrovnice žalobce však při jednání uvedla, že náhradu nákladů řízení nepožaduje, čímž se vzdala práva na náhradu nákladů řízení, a proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 9. prosince 2025

Martina Kotouček Mikolášková v.r.
soudkyně